

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

LATVIJAS
BŪVNICĪBAS NOZAR
ARODBIEDRĪBA

LBA
LATVIJAS BŪVNIĒKU
ASOCIĀCIJA

LATVIJAS BRĪVO
ARODBIEDRĪBU SAVIENĪBA

Latvijas ceļu būvētājs

IZRAKSTS

Būvniecības nozares ģenerālvienošanās Komitejas sapulces Protokols Nr.7

2020. gada 18. decembrī

Bruņinieku ielā 29/31, Rīgā (tiešsaistes sapulču lietotnē “Zoom”, ar ierakstu)

Sapulce atklāta 2020. gada 18. decembrī plkst. 15:00

Sapulci atklāj Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrības priekšsēdētāja Ieva Gretere.

Sapulcē piedalās:

1. Gints Miķelsons, biedrības “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība” valdes loceklis (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
2. Valdis Birkavs, biedrības “Latvijas Būvuzņēmēju partnerība” Goda prezidents (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
3. Andris Bērziņš, biedrības „Latvijas Ceļu būvētājs” valdes priekšsēdētājs (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
4. Normunds Grinbergs, biedrības “Latvijas Būvnieku asociācija” prezidents (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
5. Egils Baldzēns, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētājs (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
6. Nataļja Preisa, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības Eiropas Savienības normatīvo aktu un politikas dokumentu eksperte (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
7. Ieva Gretere, Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrības priekšsēdētāja (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).
8. Mārtiņš Dunsķis, Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrības priekšsēdētāja vietnieks (*piedalās ar elektronisko sakaru līdzekļu starpniecību*).

Sapulci vada: Ieva Gretere

Protokolē: Mārtiņš Dunsķis

Darba kārtība:

1. Ģenerālvienošanās ietekme uz nozari;
2. Ģenerālvienošanās attīstība;
3. Darba likuma 68. pantā grozījumu ietekme;
4. Komitejas sapulces protokolu parakstošie Pušu pārstāvji;
5. COVID-19 ietekme uz nozari.

1. Ģenerālvienošanas ietekme uz nozari

Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrība, pateicoties Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk VID) sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozares (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) uzņēmumos, ir vērtējusi (sk. 1.pielikumu) nodarbinātos, kas atbilst ģenerālvienošanas 1. pielikumam un varam secināt, ka ir vērojamas pozitīvas tendences algu pieaugumā, it sevišķi starp 9. profesiju klasifikatora pamatgrupā nodarbinātajiem.

Piemēram, salīdzinot būvniecībā, 9. profesiju klasifikatora pamatgrupā nodarbināto, vidējās algas atšķirības 2019. gada pirmajos 10 mēnešos (pirms ģenerālvienošanas stāšanās spēkā), pret 2019. gada pēdējiem 2 mēnešiem pieaugums valstī bija 4 % apmērā, taču Latgales reģionā 7 % apmērā. Savukārt salīdzinot 2019. gada pēdējos 2 mēnešus pret 2020. gada pirmajiem 9 mēnešiem, pieaugums valstī ir 10 % apmērā, taču Latgales reģionā 18% apmērā.

Ir īstenojies Komitejas mērķis, celt būvniecības nozarē nodarbināto darba samaksu, it sevišķi mazāk atalgotajās profesijās, potenciāli: samazinot ēnu ekonomikas īpatsvaru, paaugstinot nodokļu un iemaksu apmēru, palielinot valsts sociālā nodrošinājuma apmēru nodarbinātajiem un nodrošinot godīgāku konkurences vidi darba devējiem. Tajā pašā laikā, Komitejas rīcībā nav informācijas par pārkāpumiem saistībā ar virsstundu piemaksas izmaksu.

Darba samaksas kāpums, piemēram, Latgalē, ir mazinājies darbaspēka izmaksu atšķirības reģionālā griezumā, tādējādi samazinot atšķirību starp dažādu reģionu pretendentu cenām publiskajos iepirkumos.

Aplūkojot fragmentus no VID sniegtās prezentācijas par nozarē maksāto darba samaksu, kur dati sadalīti divās grupās - LBP biedri un pārējā nozare – redzamas atšķirības. Prezentācija norāda, ka LBP biedriem vidējie rādītāji algu izmaksā un strādāto stundu skaitā ir augstāki, nekā nozarē vidēji. Nepieciešams noskaidrot, kā mikrouzņēmumu darbinieki, kuriem nemaksā vairāk par 720 eiro mēnesī, ietekmē VID sniegtos datus.

2. Ģenerālvienošanas attīstība

Komitejas locekļi uzsver Komitejas nozīmi būvniecības nozarē, jo tā pauž visas nozares, kā darba devēju, tā darba ņēmēju viedokli. Komitejas abu pušu pārstāvjiem spējot vienoties, nākotnē būtu biežāk jāpauž Komitejas viedoklis dažādos, nozarei svarīgos jautājumos. Šobrīd, Komiteja jau ir paudusi aicinājumu COVID-19 izplatības ierobežošanai un negatīvo seku mazināšanai.

Līdzīgi, kā tika panākta vienošanās par citādāku Darba likuma 68. panta, piemaksu par virsstundu darbu, piemērošanu nozarē, ir jāskatās arī uz pārējo regulējumu un jāvērtē, ko Ģenerālvienošanas ietvaros nozare varētu regulēt labāk.

Kopā ar VID ir nepieciešams raudzīties, lai tie nozarē strādājošie uzņēmumi, kas neievēro ģenerālvienošanas noteikumus par minimālās darba algas izmaksu to sāktu darīt.

Varētu uzsākt diskusiju ar Finanšu ministriju un Labklājības ministriju, lai tām nozarēm, kurās ar vispāršaistošu ģenerālvienošanos ir uzlabojušas nodarbināto darba tiesisko stāvokli un cēlušas nodokļu nomaksu nozarē, likumā tiktu paredzētas papildus iespējas, piemēram, darbaspēka nodokļu atvieglojumi par kvalifikācijas celšanu, apdrošināšanu, transportu un citiem ieguldījumiem nodarbinātajos.

Viens no apskatāmajiem jautājumiem Komitejas darbībai ir nozarē nodarbināto kvalifikācijas celšana un atzīšana. Šī mērķa sasniegšanai ir svarīgi iegūstamās izglītības vienādi augsta kvalitāte neatkarīgi no tā, kur tā tiek iegūta. Nodarbināto kvalifikācijai ir arī būtiska ietekme uz nozares produktivitātes rādītājiem. Nozarē nodarbināto kvalifikācijas iegūšanai vai atzīšanai var apsvērt prasmju fondus, nodarbināto kvalifikācijas reģistrus vai citus instrumentus mērķa sasniegšanai. Izveidoto kvalifikācijas sistēmu, iespēju robežās, sasaistot ar publiskajiem iepirkumiem, kuros joprojām dominē mazākā cena. Kā pozitīvs aspekts potenciālajām Komitejas darbībām šajā virzienā ir Eiropas strukturālo fondu finansējums, kas ir pieejams darba vidē balstītajām apmācībām, ko varētu piesaistīt.

Darba ņēmēju puse norāda uz minimālās algas pozitīvo ietekmi “aplokšņu” algas samazinājumā. Būtiski ceļoties vidējai algai mazāk kvalificētajās profesijās nodarbinātajiem, veidojas iespēja turpināt darbu pie “aplokšņu” algu samazināšanas, nākotnē ceļot minimālo algu. Darba devēju puse norāda, ka par minimālās algas celšanu var runāt tikai tad, kad nozarē strādājošajiem darba devējiem būs ilgtermiņā skaidrība par nozarei atvēlēto valsts pasūtījuma apmēru vairākus gadus uz priekšu.

3. Darba likuma 68. pantā grozījumu ietekme

Pēc Darba likuma 68. panta grozījumu stāšanās spēkā, 2019. gada 28. martā, būvniecības nozares sociālie partneri ir saņēmuši lūgumus no Labklājības ministrijas savas kompetences ietvaros skaidrot grozījumu ietekmi uz nozari. Papildus katras organizācijas atsevišķākajam viedoklim, Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrība aicina Komiteju paust kopēju nostāju grozījumu sakarā.

Pēc jautājuma apspriešanas, Komiteja vienojās:

2.1. apstiprināt Komitejas sēdē saskaņoto viedokļa “Par 2019. gada 28. marta grozījumiem Darba likuma 68. pantā” redakciju, kas šim protokolam pievienota, kā pielikums Nr.2. un deleģē sekretariātu to parakstīt un nosūtīt Komitejas vārdā, Labklājības ministrijai.

Par – 8; pret – 0

4. Komitejas sapulces protokolu parakstošie Pušu pārstāvji

Lai optimizētu Komitejas darbu, pēc šīs Komitejas sapulces protokola projekta elektroniskas saskaņošanas ar visiem tās locekļiem, atbilstoši Komitejas reglamentam protokolu parakstīs pa vienam katras Puses Komitejas loceklim.

Ievērojot iepriekš minēto, Komiteja šī protokola parakstīšanai ievēl:

4.1. darba devēju pārstāvi Gintu Miķelsonu;

4.2. darba ņēmēju pārstāvi Ievu Greteri.

Par – 8; pret – 0

5. COVID-19 ietekme uz nozari

Darba devēju puse informē, ka pandēmijas sākumā bija problēmas ar būvmateriālu piegādi. Daudzi pasūtītāji kavējās slēgt būvdarbu līgumus. Atsevišķos gadījumos ir bijušas problēmas ar īpaši kvalificētu speciālistu vai pierobežā tradicionāli strādājošu firmu darbinieku iebraukšanu un izbraukšanu no Latvijas. Daudzos gadījumos objektīvi bija nepieciešams būvniecības termiņu pagarinājums, kura saskaņošana, bija smagnēja. Vispārēju “force majeure” vadlīniju vietā tika nolemts katru pagarinājumu saskaņot ar Ekonomikas ministrijas valsts sekretāru. Lai gan salīdzinoši, ietekme uz nozari ir bijusi neliela, svarīgi uzsvērt slikto komunikācijas līmeni starp valdību un nozares uzņēmumiem, kuras ietvaros par nozarei būtiskiem lēmumiem tika uzzināts iepriekšējā vakarā mēdijos.

Darba ņēmēju puse informē, ka aptaujājot savus biedrus aprīlī galvenās sūdzības bija par dīkstāvi dēļ būvmateriāliem, kas iestrēguši uz slēgtajām robežām un satraukumu saistībā ar neziņu. Gandrīz visos gadījumos darba vietās tika ieviesti papildu epidemioloģiskie pasākumi. Gada vidū un šobrīd nodarbinātie izteicās, ka ietekme ir maza un būvlaukumos darbs norisinās kā ierasti.

Sanāksme slēgta 2020. gada 18. decembrī plkst. 17:00

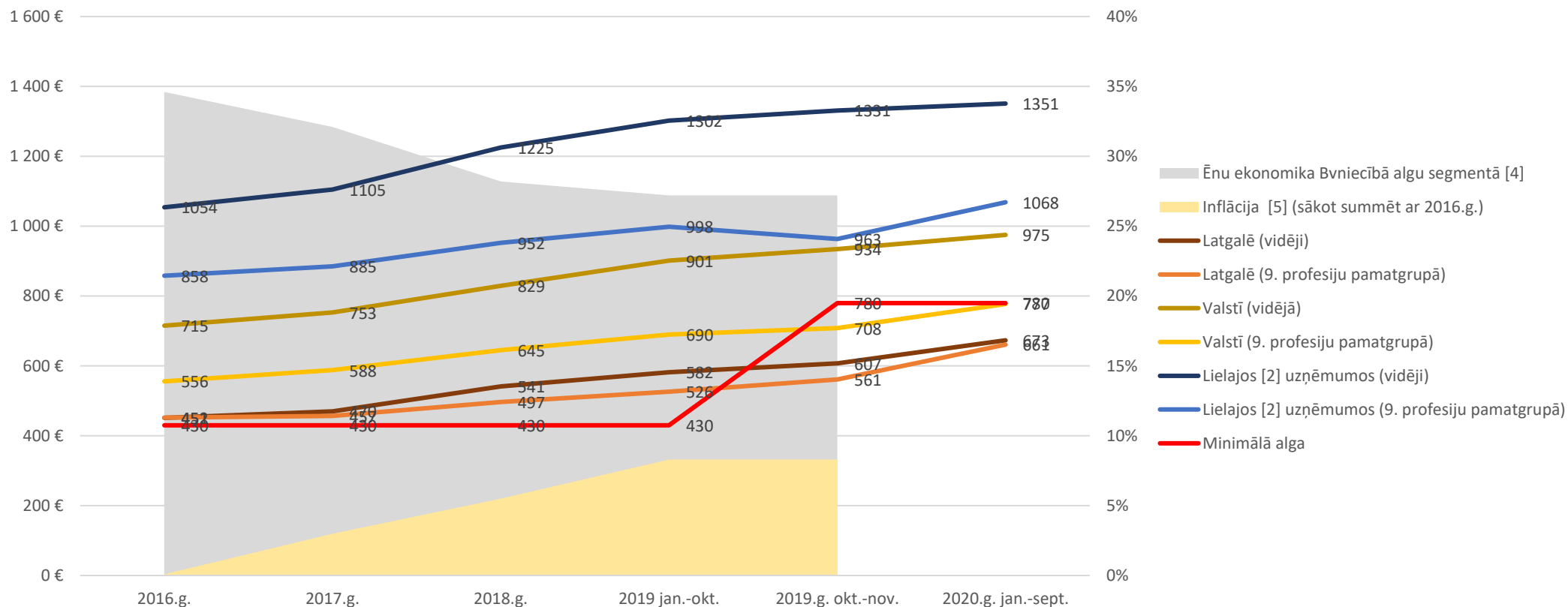
Gints Miķelsons (paraksts)

Ieva Gretere (paraksts)

Izraksts pareizs
Latvijas Būvniecības nozares arodbiedrība

1. pielikums

Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējie ienākumi uz darba vietu mēnesī – DAŽĀDĀS GRUPĀS

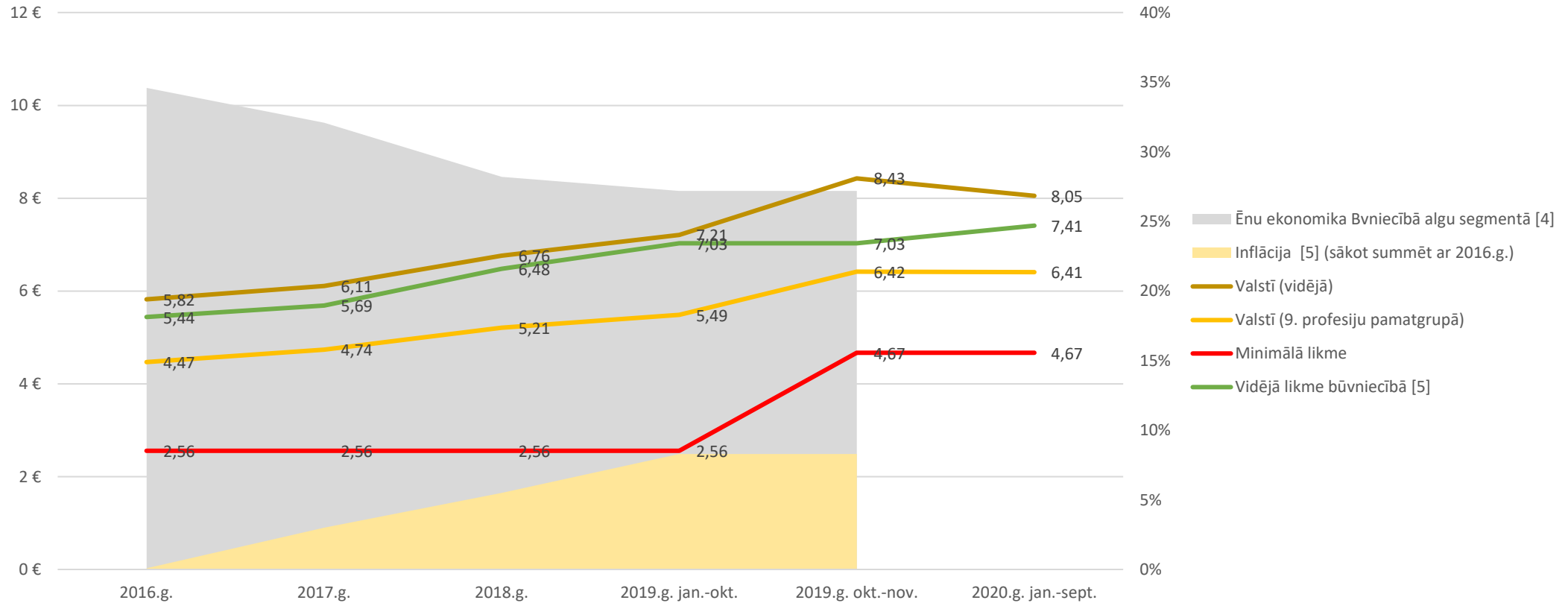
[1] Atbilstoši VID sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozarē (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) un kas LBNA atlasītas atbilstoši būvniecības nozares ģenerālvienošanās 1.pielikumā minētajām profesijām.

[2] 200 lielākie būvniecības nozares (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) uzņēmumiem pēc apgrozījuma konkrētajā periodā.

[4] LBP 2020. gada aprīļa pētījums "Ēnu ekonomika un reputācija Latvijas būvniecības nozarē, 2019."

[5] Avots CSP

Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējā stundas tarifa likme – VALSTĪ

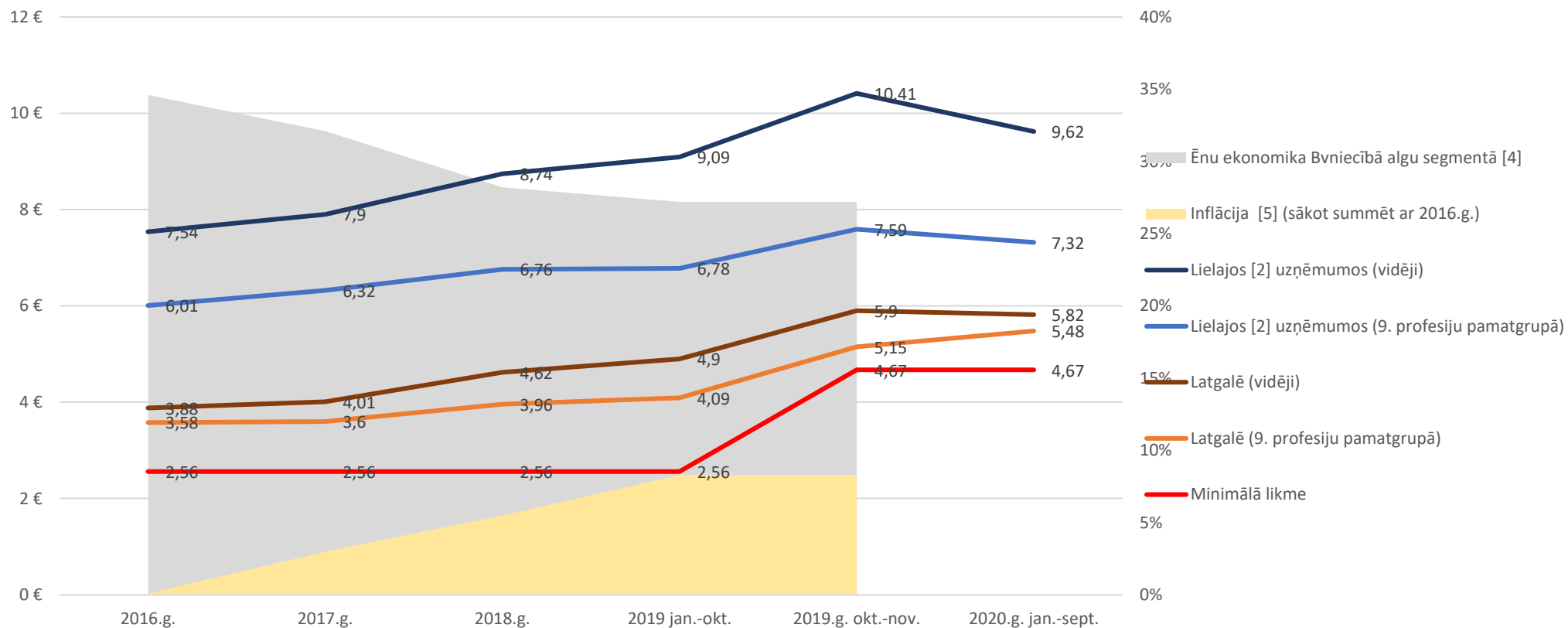

[1] Atbilstoši VID sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozarē (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) un kas LBNA atlasītas atbilstoši būvniecības nozares ģenerālvienošānās 1.pielikumā minētajām profesijām.

[4] LBP 2020. gada aprīļa pētījums "Ēnu ekonomika un reputācija Latvijas būvniecības nozarē, 2019."

[5] Avots CSP

Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējā stundas tarifa likme – LIELĀKAJOS UZŅĒMUMOS UN LATGALĒ

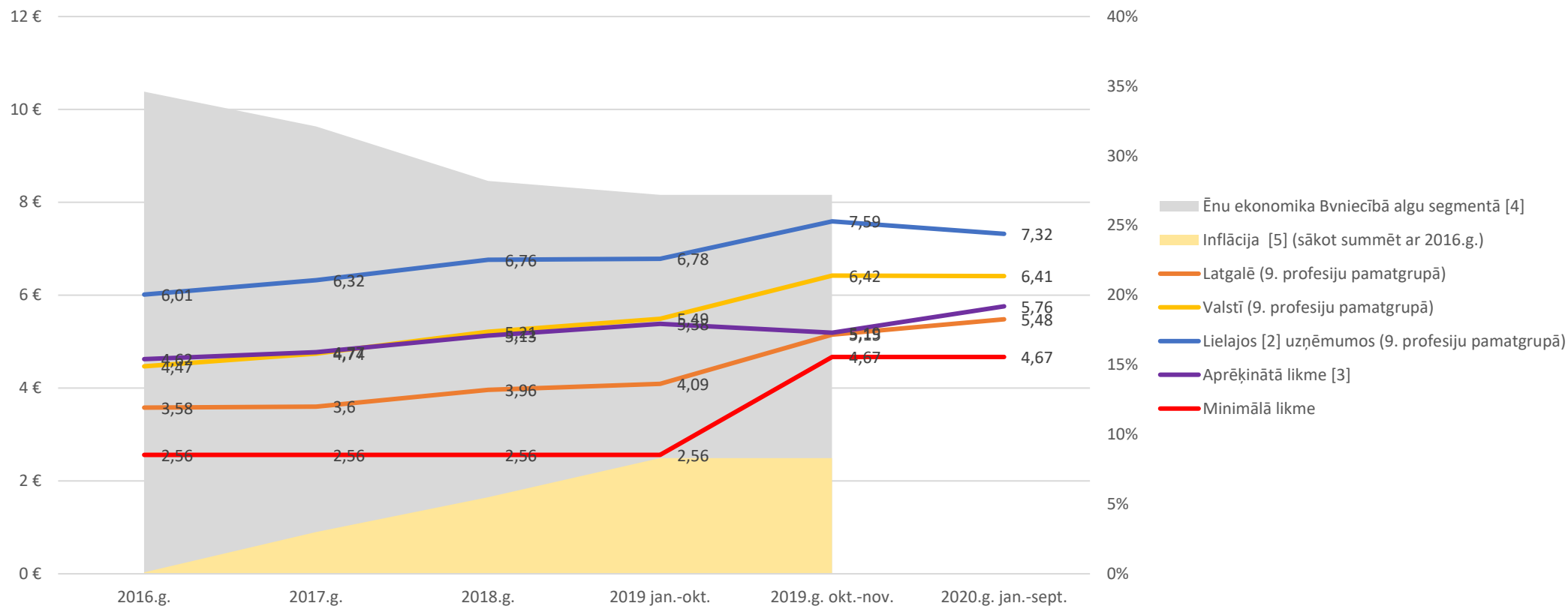
[1] Atbilstoši VID sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozarē (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) un kas LBNA atlasītas atbilstoši būvniecības nozares ģenerālvienošānās 1.pielikumā minētajām profesijām.

[2] 200 lielākie būvniecības nozares (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) uzņēmumiem pēc apgrozījuma konkrētajā periodā.

[4] LBP 2020. gada aprīļa pētījums "Ēnu ekonomika un reputācija Latvijas būvniecības nozarē, 2019."

[5] Avots CSP

Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējā stundas tarifa likme – 9. PROFESIJU APAKŠGRUPĀ

[1] Atbilstoši VID sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozarē (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) un kas LBNA atlasītas atbilstoši būvniecības nozares ģenerālvienošānās 1.pielikumā minētajām profesijām.

[2] 200 lielākie būvniecības nozares (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) uzņēmumiem pēc apgrozījuma konkrētajā periodā.

[3] Slēdzot ģenerālvienošanos, ņemot vērā lielo ēnu ekonomikas īpatsvaru, minimālo algu aprēķināja, izejot no darba samaksas, kas tiek maksātas 9. profesiju apakšgrupā strādājošajiem, 200 lielākajos būvniecības nozares uzņēmumos, pēc apgrozījuma. Un no iegūtās algas atņemot vēl 10% procentus. Iegūto minimālo mēnešalgu dalīja ar vidējo darba stundu skaitu, lai iegūtu minimālo stundas tarifa likmi.

[4] LBP 2020. gada aprīļa pētījums "Ēnu ekonomika un reputācija Latvijas būvniecības nozarē, 2019."

[5] Avots CSP

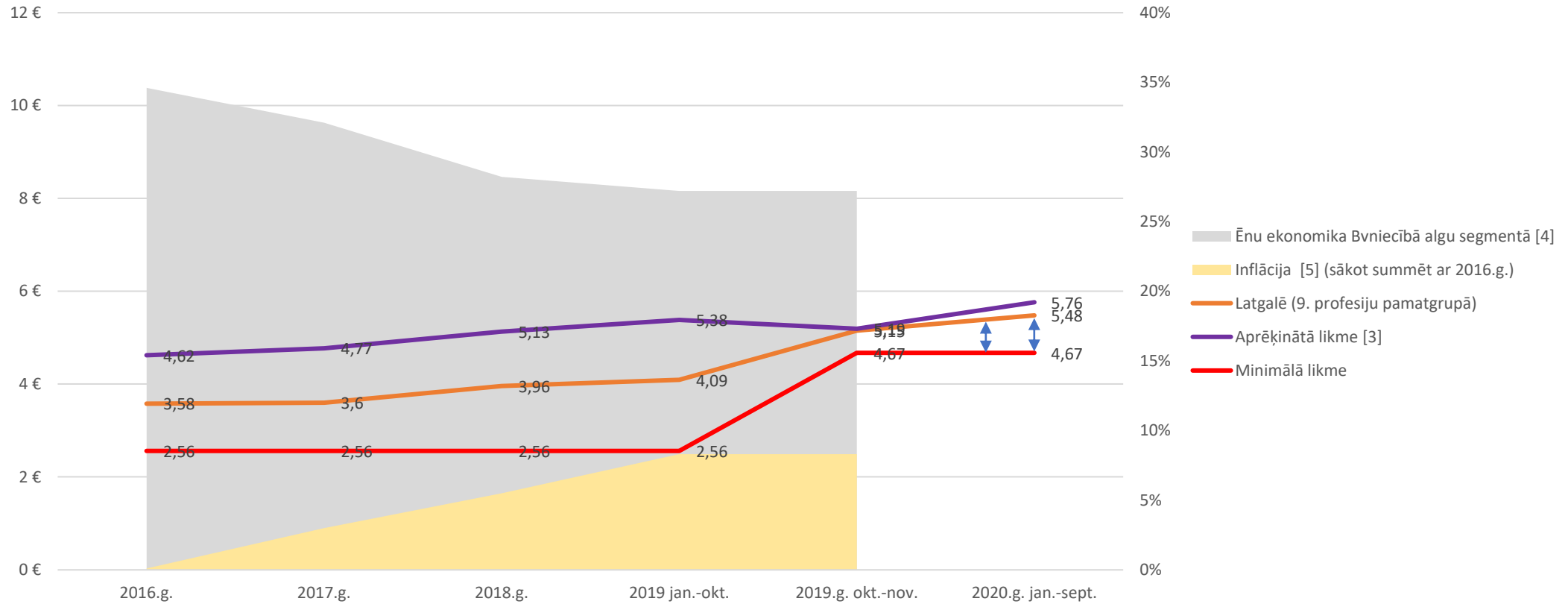
Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējā stundas tarifa likme – % IZMAIŅAS DAŽĀDĀS GRUPĀS

	2019 jan.-okt.	2019.g. okt.-nov.	Izmaiņas	2020.g. jan.-sept.	Izmaiņas
Latgalē (vidēji)	4,9	5,9	20%	5,82	-1%
Latgalē (9. profesiju pamatgrupā)	4,09	5,15	26%	5,48	6%
Valstī (vidējā)	7,21	8,43	17%	8,05	-5%
Valstī (9. profesiju pamatgrupā)	5,49	6,42	17%	6,41	0%
Lielajos [2] uzņēmumos (vidēji)	9,09	10,41	15%	9,62	-8%
Lielajos [2] uzņēmumos (9. profesiju pamatgrupā)	6,78	7,59	12%	7,32	-4%
Aprēķinātā likme [3]	5,35	5,16	-4%	5,76	12%
Minimālā likme	2,56	4,67	82%	4,67	0%

Būvniecībā nodarīnāto [1] vidējie ienākumi uz darba vietu mēnesī – % IZMAIŅAS DAŽĀDĀS GRUPĀS

	2019 jan.-okt.	2019.g. okt.-nov.	Izmaiņas	2020.g. jan.-sept.	Izmaiņas
Latgalē (vidēji)	582	607	4%	673	11%
Latgalē (9. profesiju pamatgrupā)	526	561	7%	661	18%
Valstī (vidējā)	901	934	4%	975	4%
Valstī (9. profesiju pamatgrupā)	690	708	3%	777	10%
Lielajos [2] uzņēmumos (vidēji)	1302	1331	2%	1351	2%
Lielajos [2] uzņēmumos (9. profesiju pamatgrupā)	998	963	-4%	1068	11%
Aprēķinātā likme [3]	898,2	866,7	-4%	961,2	11%
Minimālā likme	430	780	81%	780	0%

POTENCIĀLS "APLOKŠŅU" SAMAZINĀJUMAM

[3] Slēdzot ģenerālvienošanos, ņemot vērā lielo ēnu ekonomikas īpatsvaru, minimālo algu aprēķināja, izejot no darba samaksas, kas tiek maksātas 9. profesiju apakšgrupā strādājošajiem, 200 lielākajos būvniecības nozares uzņēmumos, pēc apgrozījuma. Un no iegūtās algas atņemot vēl 10% procentus. Iegūto minimālo mēnešalgu dalīja ar vidējo darba stundu skaitu, lai iegūtu minimālo stundas tarifa likmi.

[4] LBP 2020. gada aprīļa pētījums "Ēnu ekonomika un reputācija Latvijas būvniecības nozarē, 2019."

[5] Avots CSP

2. pielikums

2020. gada 18. decembrī

Nr. 20/01

Labklājības ministrijai

lm@lm.gov.lv

Par 2019. gada 28. marta grozījumiem Darba likuma 68. pantā

Būvniecības nozares sociālie partneri uzsāka darbu pie vispār saistošas ģenerālvienošanās noslēgšanas būvniecības nozarē 2016. gada jūlijā. Pabeidzot darbu pie ģenerālvienošanās satura un dažādu motivējošu mehānismu izstrādes, 2018. gada 10. maijā tika uzsākta tās parakstīšana. Piecus mēnešu vēlāk 3. septembrī, arodbiedrībai, trīs darba devēju organizācijām un 313 būvniecības uzņēmumiem to parakstot, tika sasniegtas Darba likuma 18. panta ceturrtās daļas prasības, lai tā iegūtu vispār saistošu spēku. Sasniedzot nozares kvorumu, bija nepieciešami Darba likuma grozījumi 68. pantā, kas ļautu ar vispārsaistošu ģenerālvienošanos atkāpties no 100 % piemaksas par virsstundu darbu. Grozījumus pēc garām diskusijām, Saeima pieņēma¹ 2019. gada 28. martā. Iepriekš minētais deva iespēju 2019. gada 3. maijā izsludināt būvniecības nozares ģenerālvienošanos². Ģenerālvienošanās stājas spēkā 2019. gada 3. novembrī.

Pēc Darba likuma 68. panta izmaiņu stāšanās spēkā, būvniecības nozares sociālie partneri ir saņēmuši lūgumus no Labklājības ministrijas savas kompetences ietvaros skaidrot grozījumu ietekmi uz nozari. Papildus katras organizācijas atsevišķākajam viedoklim, būvniecības nozares ģenerālvienošanās pušu komiteja (turpmāk Komiteja) vēlas paust kopēju nostāju:

[1] Grozījumi Darba likuma 68. pantā deva iespēju nozarei abpusēji izdevīgi vienoties par nozarei piemērotu regulējumu attiecībā pret darba samaksu un citiem jautājumiem. Šobrīd darba devējiem ir iespēja piemēro samazinātu virsstundas piemaksu 50 procentu apmērā un noteikt garākus summētā darba laika pārskata periodu (6 mēneši). Savukārt būvniecībā nodarbinātajiem ir daudz augstāka minimālā mēneša alga (780 euro), stundas tarifa likme (4,67 euro) un 5 % piemaksa (39 euro) par kvalifikāciju, ja tā atbilst veicamajam darbam.

[2] Lai gan vienošanās ir spēkā nedaudz vairāk par gadu, jau ir vērojamas pozitīvas tendences algu pieaugumā.

¹ Darba likuma izmaiņas 68. pantā, Latvijas Valsts vēstnesis: <https://www.vestnesis.lv/op/2019/78.1>

² Būvniecības nozares ģenerālvienošanās, Latvijas Valsts vēstnesis: <https://www.vestnesis.lv/op/2019/88.DA1>

Pateicoties Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajai informācijai par darba vietām būvniecības nozares (NACE 2.redakcijas apkopojošais kods 41, 42 un 43) uzņēmumos, esam vērtējuši nodarbinātos, kas atbilst ģenerālvienošanās 1. pielikumam un varam secināt, ka ir vērojamas pozitīvas tendences algu pieaugumā, it sevišķi starp 9. profesiju klasifikatora pamatgrupā nodarbinātajiem.

Piemēram, salīdzinot būvniecībā, 9. profesiju klasifikatora pamatgrupā nodarbināto, vidējās algas atšķirības 2019. gada pirmajos 10 mēnešos (pirms ģenerālvienošanās stāšanās spēkā), pret 2019. gada pēdējiem 2 mēnešiem pieaugums valstī bija 4 % apmērā, taču Latgales reģionā 7 % apmērā. Savukārt salīdzinot 2019. gada pēdējos 2 mēnešus pret 2020. gada pirmajiem 9 mēnešiem, pieaugums valstī ir 10 % apmērā, taču Latgales reģionā 18% apmērā.

Ir īstenojies Komitejas mērķis, celt būvniecības nozarē nodarbināto darba samaksu, it sevišķi mazāk atalgotajās profesijās, potenciāli: samazinot ēnu ekonomikas īpatsvaru, paaugstinot nodokļu un iemaksu apmēru, palielinot valsts sociālā nodrošinājuma apmēru nodarbinātajiem un nodrošinot godīgāku konkurences vidi darba devējiem. Tajā pašā laikā, Komitejas rīcībā nav informācijas par pārkāpumiem saistībā ar virsstundu piemaksas izmaksu.

[3] Komiteja pozitīvi vērtē 2019. gada 28. marta grozījumus Darba likuma 68. pantā. Aicinām arī turpmāk veicināt sociālo partneru autonomiju, dodot iespēju nozaru sociālajiem partneriem ar vispārsaistošu ģenerālvienošanās palīdzību veidot vispiemērotāko regulējumu.

Veselību!

Būvniecības nozares ģenerālvienošanās pušu komiteja